

Cuprins

Buni vecini	9
S-AU COMIS GRESELI	
Autobiografia lui Patty Berglund de Patty Berglund (scrisă la sugestia terapeutului ei)	45
Capitolul 1: Simpatică	47
Capitolul 2: Cei mai buni prieteni	72
Capitolul 3: Piețele libere încurajează competiția	159
2004	251
ÎNDEPĂRTAREA VÂRFULUI DE MUNTE	253
TĂRĂMUL FEMEILOR	307
FURIA OMULUI CUMSECADE	380
E DE-AJUNS	449
VEȘTI PROASTE	495
DUȘMANUL DIN WASHINGTON	574
S-AU COMIS GRESELI (CONCLUZII)	
Un fel de scrisoare către cititor de Patty Berglund	653
Capitolul 4: Șase ani	655
Lacul Domeniilor Canterbridge	695

JONATHAN FRANZEN

Libertate

Traducere din limba engleză și note
de Daniela Rogobete

POLIROM
2016

Pe trotuarul din fața barului Walker's, luându-și la revedere de la fată, recunoscu că nu era nimic în neregulă cu partea de jos a corpului ei, dar acest lucru nu mai părea să conteze acum, nu făcea decât să-i accentueze tristețea pe care o simțea pentru Walter. Fata pleca la Brooklyn ca să-și viziteze o colegă de facultate. Din moment ce Katz putea foarte ușor să ia cursa PATH din Gara Penn, merse pe jos cu Walter înspre Canal Street. În fața lor, în amurgul care se lăsa, se vedeau strălucind prietenoasele ferestrele de pe insula cea mai suprapopulată din lume.

— Doamne, cât iubesc New Yorkul, spuse Walter. Washingtonul are ceva profund aiurea.

— Sunt multe lucruri aiurea și pe aici, spuse Katz, pășind în lături ca să se ferească de o mamă care-și împingea căruciorul în mare viteză.

— Dar cel puțin acesta e un loc real. Washingtonul nu-i decât o abstracțiune. Nu reprezintă decât accesul la putere și nimic altceva. Adică, sunt sigur că e distractiv să fii vecin cu Seinfeld sau Tom Wolfe sau Mike Bloomberg¹, dar New Yorkul nu înseamnă numai atât. La Washington, oamenii chiar vorbesc despre câți metri despart casa lor de casa lui John Kerry². Cartierele sunt toate atât de nasoale, singurul lucru care-i motivează pe oameni este vecinătatea puterii. Este într-un totu o cultură a fetișului. Oamenii simt un fior orgasmic atunci când îți povestesc că au stat lângă Paul Wolfowitz³ la o conferință sau că au fost invitați la micul dejun al lui Grover Norquist. Toată lumea e cuprinsă de obsesia obsesiei 24 de ore din 7 zile pe săptămână, încercând să se plaseze în relație cu puterea. Chiar și scena

---

1. Actualul primar al New Yorkului.

2. Senator de Massachusetts și președinte al Comitetului pentru Afaceri Externe; fost contracandidat al lui George W. Bush în 2004, în fața căruia a pierdut cu 34 de voturi.

3. Fost ambasador al Statelor Unite în Indonezia, președinte al Băncii Mondiale.

neagră are ceva aiurea în ea. Trebuie să fie mai descurajant să fii un negru sărac în Washington decât oriunde altundeva în țară. Nici măcar nu inspiri teamă. Nu ești decât o părere.

— Am să-ți amintesc că Bad Brains¹ și Ian MacKaye² au plecat din D.C.

— Mda, acela a fost un accident istoric ciudat.

— Și totuși i-am admirat când am fost tineri.

— Doamne, cât îmi place metroul newyorkez! spuse Walter în timp ce-l urma pe Katz de-a lungul peronului puțin de la periferia orașului. Acesta este felul în care se presupune că trăiesc oamenii. Densitate sporită! Eficiență sporită! Aruncă un zâmbet binevoitor pe deasupra călătorilor obosiți.

Lui Katz i-a trecut prin minte să întrebe de Patty, dar n-avea curaj să-i pronunțe numele.

— Păi și fătucă asta e singură sau cum? întrebă el.

— Cine, Lalitha? Nu. Are același iubit din facultate.

— Locuiește și el cu voi?

— Nu, el e în Nashville. A urmat școala medicală din Baltimore, iar acum își face rezidențiatul.

— Și totuși ea a rămas în Washington.

— E foarte interesată de proiectul ăsta, spuse Walter. Și, sincer, cred că iubitul e pe cale să dispară. E un indian de modă veche. A făcut un târâboi uriaș, uriaș, atunci când ea a refuzat să se mute împreună cu el în Nashville.

— Și tu ce ai sfătuit-o?

— Am încercat s-o determin să-și ia propriile hotărâri. El și-ar fi putut găsi ceva asemănător în Washington dacă chiar voia. I-am spus că nu trebuia să sacrifice totul pentru cariera lui. Eu și ea avem un fel de relație tată-fiică. Părinții ei sunt foarte conservatori. Cred că ea apreciază faptul că lucrează pentru cineva care crede în ea și nu o vede doar ca pe viitoarea soție a cuiva.

---

1. Trupă de punk americană, adepți ai mișcării Rastafari.

2. Jucător de fotbal, portar al echipei SD Ponferradina, din divizia a doua a campionatului spaniol.

— Și doar ca să fim bine înțeleși, spuse Katz, ești conștient că e îndrăgostită de tine?

Walter roși.

— Nu știu. Poate un pic. De fapt cred că e mai mult un fel de idealizare intelectuală. Mai degrabă ceva gen tată-fiică.

— Da, tu visează mai departe, amice. Te aștepti să te cred că nu ți-ai imaginat niciodată ochii ăia strălucind înspre tine în timp ce capul ei se mișcă în sus și-n jos în poala ta?

— Iisuse, nu. Încerc să nu-mi imaginez lucruri de-astea. Și mai ales nu cu o angajată.

— Însă poate că nu reușești întotdeauna să nu ți le imaginezi.

Walter aruncă o privire în jurul lor ca să vadă dacă nu-i asculta nimeni de pe peron și-și cobori vocea.

— Dincolo de orice altceva, spuse el, cred că e ceva de-a dreptul înjositor la o femeie care stă în genunchi.

— De ce nu încerci o dată, și apoi s-o lași pe ea să judece asta.

— Ei bine, Richard, pentru că, spuse Walter, încă roșu la față, dar și răsând într-un fel forțat, din întâmplare eu înțeleg că femeile funcționează după alte principii decât bărbații.

— Ce s-a întâmplat cu egalitatea între sexe? Parcă îmi aduc aminte că erai într-un totu de acord cu asta.

— Mă gândesc că dacă ai avea și tu vreodată o fiică, ai putea privi lucrurile cu puțin mai multă înțelegere din perspectiva femeii.

— Ai enunțat motivul cel mai bun pentru care nu vreau să am o fiică.

— Ei bine, dacă într-adevăr ai avea una, ți-ai putea permite să recunoști faptul nu-chiar-atât-de-teribil-de-recunoscut că fetele foarte tinere pot confunda foarte ușor dorința lor, admirația și iubirea lor pentru o persoană și să nu înțeleagă...

— Ce să nu înțeleagă?

— Că pentru acel individ ele nu sunt decât un obiect. Că individul respectiv se poate să nu-și

dorească decât ca o tânără drăguță să i-o, știi tu ce, să i-o – vocea lui Walter cobori la o șoaptă indeterminabilă – să i-o ia în gură. Acesta ar putea fi singurul lui interes.

— Scuze, nu se leagă, spuse Katz. Ce e rău în a fi admirat? Nu se leagă deloc.

— Chiar nu vreau să vorbesc despre asta.

Sosi un tren A și lumea se îngrămădi la urcare. Aproape imediat, Katz zări luminița de recunoaștere în ochii unui puști, cam la vârsta facultății, care stătea lângă ușa opusă. Katz își lăsă capul în jos și se întoarse, dar puștiul avu curajul de a-l atinge pe umăr.

— Îmi pare rău pentru deranj, rosti el, dar dumneata ești cântărețul, nu? Ești Richard Katz.

— Poate nu mai rău decât îmi pare mie, spuse Katz.

— Nu am de gând să te bat la cap. Vreau doar să-ți spun că-mi place foarte tare muzica ta.

— Ok, mulțam, omule, spuse Katz, cu ochii tot în pământ.

— Mai ales chestiile mai vechi, pe care tocmai am început să le descopăr. *Splendoare reacționară?* O, Dumnezeule. E a dracului de grozavă. O am chiar acum pe iPod. Uite, să-ți arăt.

— E în regulă. Te cred.

— O, sigur, nu, bineînțeles. Îmi pare rău că te bat la cap. Doar că sunt un mare fan.

— În regulă.

Walter urmărea acest schimb de replici având întipărită pe chip o expresie la fel de veche ca petrecerile din facultate, pe care fusese suficient de masochist încât să nu le onoreze cu prezența alături de Katz, o expresie de uimire și mândrie, iubire, furie și singurătate a celui invizibil – o expresie care nu i-ar fi plăcut lui Katz în timpul facultății, iar acum cu atât mai puțin.

— Trebuie să fie foarte ciudat să fii tu, spuse Walter atunci când ieșiră pe 24th Street.

— Nu am nici un alt termen de comparație.

— Cu toate astea probabil că te simți grozav. Nu pot să cred că la un anumit nivel nu-ți face plăcere.

Katz se gândi cu adevărat la întrebare.

— E mai degrabă o situație în care aş uri absența lucrului, dar în care nu-mi place nici lucrul în sine.

— Cred că mie mi-ar plăcea, spuse Walter.

— Și eu cred că ți-ar plăcea.

Nefiind în stare să-l acopere de glorie pe Walter, Katz îl însoți tot drumul până la tabela Amtrak de afișaj, care anunța o întârziere de patruzeci și cinci de minute a trenului Acela Express pentru ruta spre sud.

— Cred cu putere în trenuri, spuse Walter. Și în general plătesc pentru asta.

— O să aștept împreună cu tine, spuse Katz.

— Nu-i nevoie, nu-i nevoie.

— Nu, lasă-mă să-ți fac cinste cu o Cola. Sau Washingtonul te-a făcut în sfârșit să bei?

— Nu, sunt tot abstinent. Care e un cuvânt atât de tâmpit.

Pentru Katz, întârzierea trenului părea un semn că subiectul Patty era menit să fie atins. Atunci când îl atinse totuși, în barul gării, în sunetele care te zgăriau pe nervi ale unui cântec de Alanis Morissette, ochii lui Walter deveniră duri și distanți. Trase adânc aer în piept ca și când ar fi voit să vorbească, dar nici un cuvânt nu-i ieși de pe buze.

— Probabil că e puțin ciudat pentru voi, interveni Katz. Faptul că fata locuiește la etaj, iar biroul e la parter.

— Nu știu ce să-ți spun, Richard. Chiar nu știu ce să-ți spun.

— Vă înțelegeți bine? Patty face ceva interesant?

— Lucrează la o sală de sport în Georgetown. Asta ar putea trece drept interesant? Walter clătină sumbru din cap. Trăiesc lângă o persoană deprimată de foarte mult timp. Nu știu de ce anume e atât de nefericită, nu știu de ce nu pare să reușească să iasă din starea asta. Acum ceva vreme, cam pe timpul când ne-am mutat la Washington, părea să fie mai bine. Consultase un terapeut în St. Paul care a făcut-o să înceapă un fel de proiect creativ. Un fel de istorie personală sau jurnal de

viață pe tema căruia a fost foarte tăcută și secretoasă. Atâta vreme cât a lucrat la jurnal, lucrurile nu au stat chiar atât de rău. Dar în ultimii doi ani s-au înrăutățit de-a binelea. Planul fusese ca ea să-și caute o slujbă imediat ce ajungem la Washington și să înceapă un fel de a doua carieră, însă e un pic cam greu la vârsta ei, când nu ai abilitățile cerute de piață. E foarte deșteaptă și foarte mândră și nu a putut suporta să fie respinsă, nu a putut suporta să fie angajată la nivel de începător. A încercat să facă muncă de voluntariat, ținând ore de atletism în afara programei la diverse școli de prin Washington, dar nici asta nu a mers. În final am convins-o să încerce un antidepresiv care cred că ar fi ajutat-o dacă s-ar fi ținut de el, dar nu i-a plăcut felul în care o făcea să se simtă, și chiar era cam de nesuportat în perioada în care l-a luat. Îi conferea un fel de personalitate ciudată și a renunțat la el înainte să aibă vreun efect benefic. Și așa că, până la urmă, în toamna trecută, am forțat-o mai mult sau mai puțin să-și ia o slujbă. Nu de dragul meu – eu eram supraremunerat, Jessica terminase deja școala, iar Joey nu mai este în întreținerea mea. Dar avea atât de mult timp liber, vedeam cum asta o omoară. Iar slujba pe care și-a ales-o a fost la biroul de recepție al unei săli de gimnastică. Adică e o sală de gimnastică foarte drăguță – unul dintre membrii consiliului meu de administrație merge acolo, și cel puțin unul dintre contributorii mei cei mai importanți. Și iată-o, iată-o pe soția mea, care este unul dintre oamenii cei mai deștepti pe care-i cunosc, cum le scanează cardurile de membru și le urează spor la exerciții. A dezvoltat și o gravă dependență de exercițiile fizice. Se antrenează cel puțin o oră pe zi – arată grozav. Și apoi vine acasă la unsprezece, cu mâncare la pachet, sau dacă sunt în oraș mâncăm împreună, și mă întreabă de ce n-am făcut încă sex cu asistenta mea. Cam cum ai făcut și tu, doar că nu atât de schematic. Nu atât de direct.

— Scuze. Nu mi-am dat seama.